

OPINIA EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

z dnia 7 maja 2010 r.

w sprawie zmian zasad dotyczących zapewnienia ciągłości sprawowania urzędu Prezesa
Narodowego Banku Polskiego
(CON/2010/37)

Wprowadzenie i podstawa prawna

W dniu 3 maja 2010 r. Europejski Bank Centralny (EBC) otrzymał wniosek Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o wydanie opinii w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o Narodowym Banku Polskim (zwanego dalej „projektem ustawy”)¹.

Właściwość EBC do wydania opinii wynika z art. 127 ust. 4 oraz art. 282 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz trzeciego tiret art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych², jako że projekt ustawy dotyczy Narodowego Banku Polskiego (NBP). Rada Prezesów wydała niniejszą opinię zgodnie ze zdaniem pierwszym art. 17 ust. 5 Regulaminu Europejskiego Banku Centralnego.

1. Założenia projektu ustawy

- 1.1 Stosownie do art. 10 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim (zwanej dalej „ustawą o NBP”)³, Prezesa NBP w czasie jego nieobecności zastępuje wiceprezes NBP - pierwszy zastępca Prezesa NBP (zwany dalej „wiceprezesem NBP”). Przepis ten jest aktualnie jedynym przepisem w prawie polskim zapewniającym ciągłość sprawowania urzędu Prezesa NBP⁴.
- 1.2 Zgodnie z treścią uzasadnienia projektu ustawy⁵, płynne wykonywanie zadań ciężących na organach NBP po upływie kadencji Prezesa NBP, jak również ciągłość działań Narodowego Banku Polskiego, są konieczne dla zagwarantowania bezpieczeństwa finansowego państwa i stabilności polityki pieniężnej. Projekt ustawy ma zatem na celu doprecyzowanie obecnie obowiązujących reguł dotyczących zapewnienia ciągłości sprawowania urzędu Prezesa NBP poprzez dodanie w

¹ Projekt dostępny na stronie internetowej Sejmu pod adresem www.sejm.gov.pl, druk sejmowy nr 3008.

² Dz.U. L 189 z 3.7.1998, s. 42.

³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2, z późn. zm.).

⁴ Art. 10 ust. 1 nie precyzuje charakteru takiej nieobecności ani zakresu obowiązków i uprawnień przekazanych wiceprezesowi NBP w związku z jego uczestnictwem w organach decyzyjnych NBP. Jakkolwiek brak pełnej jasności został tymczasowo wyeliminowany w praktyce, projekt ustawy ma na celu zagwarantowanie pewności prawnej w tym zakresie.

⁵ Zob. uzasadnienie projektu ustawy, s. 1.

ustawie o NBP nowego artykułu 9a, zgodnie z którym: i) po upływie 6-letniego okresu kadencji Prezesa NBP⁶, Prezes NBP nadal pełni obowiązki do czasu objęcia obowiązków przez nowego Prezesa NBP; oraz ii) po wygaśnięciu kadencji Prezesa NBP w wyniku śmierci, złożenia rezygnacji lub odwołania⁷, wiceprezes NBP pełni obowiązki Prezesa do czasu objęcia obowiązków przez nowego Prezesa NBP.

2. Uwagi EBC

- 2.1 Ciągłość sprawowania urzędu prezesa krajowego banku centralnego związana jest z dwoma aspektami niezależności banku centralnego. Po pierwsze, należy rozważyć kwestię niezależności instytucjonalnej. Ustawy stanowiące podstawę prawną działania poszczególnych krajowych banków centralnych powinny wprowadzać jasne zasady co do tego, kto przejmuje urząd prezesa po wygaśnięciu kadencji aktualnego prezesa w związku z upływem czasu bądź też w wyniku śmierci, rezygnacji albo odwołania – tak, aby uniknąć zewnętrznych ingerencji. Po drugie, należy rozważyć kwestię niezależności personalnej. Osoba tymczasowo obejmująca obowiązki prezesa do momentu objęcia obowiązków przez nowego prezesa musi korzystać z takich samych gwarancji w zakresie bezpieczeństwa sprawowania urzędu i podstaw odwołania, jak każdy członek organów decyzyjnych krajowych banków centralnych wykonujących zadania związane z ESBC.
- 2.2 EBC z zadowoleniem przyjmuje projekt ustawy, gdyż wzmacnia on pewność prawną w zakresie zapewnienia ciągłości sprawowania urzędu Prezesa NBP oraz usuwa niejednoznaczność obecnych przepisów. EBC pragnie zauważyć, że – jeśli chodzi o niezależność personalną – wiceprezes NBP pełniący obowiązki prezesa zgodnie z proponowanym art. 9a ust. 2 jest objęty takim samym zakresem ochrony, jak pozostali członkowie organów decyzyjnych krajowych banków centralnych.
- 2.3 Jeśli chodzi o niezależność instytucjonalną banku centralnego, EBC uważa, że w przypadku upływu 6-letniego okresu kadencji lub wygaśnięcia kadencji w związku z przesłankami wskazanymi w art. 9 ust. 4 pkt 2-4 ustawy o NBP władze krajowe powinny zapewnić wybór nowego prezesa w rozsądnym terminie po upływie tego okresu lub wygaśnięciu kadencji.
- 2.4 EBC pragnie ponadto zauważyć, iż – z uwagi na postulat jasności przepisów prawa – ustawa o NBP w brzmieniu zmienionym projektem ustawy powinna w sposób jaśniejszy określać wzajemne relacje pomiędzy obecnym brzmieniem art. 10 ust. 1 a proponowanym art. 9a.

⁶ Przesłanka wygaśnięcia kadencji Prezesa NBP wskazana w art. 9 ust. 4 pkt 1 ustawy o NBP.

⁷ Przesłanki wygaśnięcia kadencji Prezesa NBP wskazane w art. 9 ust. 4 pkt 2-4 ustawy o NBP.

Niniejsza opinia zostanie opublikowana na stronie internetowej EBC.

Frankfurt nad Menem, dnia 7 maja 2010 r.

[podpis]

Prezes EBC

Jean-Claude TRICHET